

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 29 listopada 1935 r. 1387.

T r e ś ć n u m e r u :**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.**

K r o n i k a .

Dział.Str.

1. Sprawa odpowiedzialności państw bałtyckich na włoską notę protestu.-	I.	1.
2. Pobyt Rewjuka w Kownie.-	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WĘWNETRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.**

K r o n i k a .

3. Prezydent Smetona w sprawie zbrojeń Litwy.-	III.	"
4. Generalny sekretarz tautininków w sprawie ustroju politycznego Litwy.-	"	"
5. Awanse oficerskie.-	"	"
6. Litewski min. Spr. Wewn. o wewnątrzno-politycznym życiu Litwy.-	"	"
7. Rezolucja studentów Uniwersytetu Kowieńskiego w związku ze świętem armji.	"	3.
8. Sprawa wystawy Małej Litwy.-	"	"
9. Działalność "Frontu Narodowego".-	"	"
10. Nowy redaktor naczelny "L. Žinios".	"	"
11. Sprawa sądowa braci Pleczkajtisów.-	"	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

12. Nowy Dyrektorjat.-	VII.	"

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

1/. S p r a w a o d p o w i e d z i p a ń s t w b a ł t y c k i c h n a w ł o s k ą n o t ę p r o t e s t u. "Eita" z 27.XI.1935 r.: "Waba Mau" donosi, że Estonia w ciągu najbliższych dni wraz z Łotwą i Litwą odpowie na włoską notę protestu w sprawie sankcyj. Obecnie opracowywany jest tekst noty. /A-11/.

2/. P o b y t R e w j u k a w K o w n i e .
Jak wynika z "Rytasa" z 26.XI.r.b. Bartawiczius /pseudonim Rewjuka, znanego ze sprawy sądowej w sprawie zabójstwa ministra Pierackiego/, przebywa w Kownie. "Rytas" donosi, że 31 października z okazji obchodu 16-ej rocznicy ogłoszenia niepodległej Ukrainy, przemawiał po ukraińsku członek zarządu T-stwa Litewsko-Ukraińskiego Bartawiczius. /A-14/.P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

3/. P r e z y d e n t S m e t o n a w s p r a w i e z b r o j e ń L i t w y . "L.Aidas" z 28.XI.1935:
Dnia 23 listopada prezydent Smetona wygłosił, na posiedzeniu Klubu Oficerskiego "Ramove", przemówienie na temat potrzeby zbrojeń. W przemówieniu ten prezydent Smetona oświadczył, że nauki wojskowe w armji litewskiej uczyniły w ostatnich latach wielkie postępy. Wyćwiczenie i zaopatrzenie armji litewskiej znacznie się poprawiły. Litwini muszą wciąż dbać o to, by bezpieczeństwo ich kraju było wzmacniane. Litwie nie brak żywności, lecz jest ona stosunkowo słabo uzbrojona. Nie wystarcza tu przytem techniczne uzbrojenie i wyćwiczenie. Potrzebne jest moralne wychowanie państwowo-narodowe. Dzięki armji istnieje wolność Litwy. Armja może tę wolność ochronić. /C-13/14/.P.

4/. G e n e r a l n y s e k r e t a r z t a u t i n i n k ó w w s p r a w i e u s t r o j u p o l i t y c z n e g o L i t w y . "L.Aidas" z 27.XI.1935 r.:
Generałny sekretarz Zw.Tautininków dr.Janawiczius udzielił wywiadu prasowego, w którym oświadczył, że niesłuszne jest przypuszczenie, jakoby tautininkowie stali na gruncie teorii rasizmu. Wprawdzie dążeniem narodowców jest wzmocnienie zasięgu wpływów narodu litewskiego, z zasady jednak jest on przeciwny wszelkiego rodzaju "izmom", które zostały przyniesione do Litwy zzewnątrz. Te obce prądy są przez narodowców zwalczane. Zapatrywania narodowców na problem mniejszościowy są wyłożone w pismach i mowach prezydenta państwa. Narodowcy są nieprzyjaciółmi tylko tych, którzy działają na szkodę Litwy, bez względu na to, do jakiej narodowości należą. Narodowcy dobrze rozumieją, iż nie wszyscy ludzie mogą być w swym sposobie myślenia "ujednostajnieni". Cel narodowców zawiera się w tem, aby niejako zjednoczyć myśl polityczną, jasnym jednak jest, że nie wszyscy mogą myśleć tak, jak to jest urzędowo przepisane. To też narodowcy nie mieli żadnych objekeyj przeciwko działalności partyj opozycyjnych, dopóki nie zostało stwierdzone, iż działalność ta jest sprzeczna z interesami państwa.

Partje opozycyjne imają się wszelkich dozwolonych i niedozwolonych środków, by wzmocnić swe stanowisko a nawet sięgnąć po władzę. To też narodowcy uważali za słuszne zarządzić zakaz działalności niektórych politycznych organizacyj. Liberalny parlamentaryzm należy do przeszłości. Byłoby wielkim błędem nadawać mu jeszcze jakiegokolwiek znaczenie. Zajął jego miejsce autorytatywny system rządów i Litwie również przypada w udziale go utrzymywać. Narodowcy nie chcą z niego robić dogmatu, sami jednak opowiadają się za tym systemem. /C-6/5/.

5/. **A w a n s e o f i c e r s k i e**. "L.Žinios" z 26.XI. 1935 r.: Z okazji święta armji 160 oficerów armji czynnej otrzymało nominacje na wyższy stopień oficerski. Poza to około 70 młodszych lejtenantów rezerwy otrzymało stopień podporucznika. /C-13/11/.

6/. **L i t e w s k i m i n i s t e r S p r a w W e w n.** o w e w n ę t r z n o - p o l i t y c z n e m ژی c i u L i t w y . Prasa ryska z 28.XI.1935 r.: Minister S.W. gen.Czaplikas udzielił ostatnio przedstawicielowi prasy ryskiej wywiadu, w którym omawiał wewnętrzno-polityczne życie Litwy, oświadczając, co następuje: "Moje podróże na prowincję przekonany mnie ostatecznie o tem, że żadnych poważnych, organicznych przyczyn niezadowolenia i nieporządku w szerokich warstwach ogółu ludności niema. Działacze opozycyjni dążyli do wyzyskania każdej okazji, by skierować nastroje ludności przeciwko rządowi i państwu. Działalność partyj opozycyjnych pozwoliła na zebranie licznych materiałów, świadczących o antypaństwowem nastawieniu tych partyj tak dalece, że opublikowanie tych materiałów nie byłoby pewnością partyjnych działaczom na rękę. W agitacji swej nie zatrzymywali się opozycjoniści przed takimi niewytrzymującemi krytyki twierdzeniami, że jakoby od 1926 r. zaczęto wydawać wielkie sumy pieniędzy na budowę nowych domów w Kownie, wypłacanie ogromnie wysokich uposażeń poszczególnom jednostkom i t.d..

Warunkiem pokojowych stosunków między partją rządzącą a partjami opozycyjnymi jest przestrzeganie prawdy. Demagogiczna agitacja bowiem zawsze wywoła zdecydowaną i silną reakcję. Partje opozycyjne nie zostały ostatecznie zamknięte. Ich działalność została jedynie zawieszona. Kwestja sytuacji partyj i innych organizacyj społecznych będzie rozstrzygnięta przy pomocy nowej ustawy o związkach i towarzystwach, która to ustawa obecnie jest opracowywana.

Po zawieszeniu działalności partji Ch.D. kler katolicki wyraził niepokój odnośnie dalszej pracy katolickich organizacyj. Jednak praca tych organizacyj może przebiegać nadal w ramach istniejących ustaw. Ramy te zaś rozgraniczają religję i politykę. O ile więc kler nie będzie się wdawać w politykę, o tyle organizacje jego mogą pracować jako organizacje legalne.

Jeżeli chodzi o nową ustawę prasową była ona niezbędna. Nie należy jednak wierzyć tym, którzy twierdzą, jakoby przy pomocy nowej ustawy M.S.W. dąży do zadania prasie litewskiej jakichś ciosów, do zamknięcia gazet i t.p. Celem M-stwa jest jedynie sanacja prasy litewskiej i osiągnięcie tego, by przestała ona służyć hasłom i interesom partyjnictwa, a zaczęła być wyrazicielką ogólnopaństwowych i ogólnonarodowych interesów. Krytyka jest dopuszczalna, lecz krytyka zdrowa i rzeczowa. Prasa winna głosić prawdę i tylko prawdę.

Na zapytanie co do nastrojów młodzieży akademickiej i niedawnych ekscesów uniwersyteckich minister odpowiedział, że dziś już niema odznak fermentów niedawnej przeszłości. W każdym razie utrzymanie ładu w murach uniwersyteckich i unormowanie wewnętrznego życia uniwersyteckiego jest dziełem samej autonomicznej uczelni. Organy ogólnopaństwowe mogą okazać uniwersytetowi pomoc na jego własną prośbę, lub w wypadku, gdy ekscesy wychodzą za uniwersyteckie mury. Tego jednak obecnie obawiać się nie trzeba, gdyż podniecone umysły młodzieży uspokoiły się, po przekonaniu się, że źródłem fermentów była opozycja, która jednocześnie spowodowała wystąpienia włościańskie.-"

Na zakończenie wywiadu minister Czaplukas podkreślił dwa charakterystyczne fakty: 1. zawieszenie działalności partyj opozycyjnych nie wywołało prawie żadnej reakcji, a pozatem znacznie się zmniejszyła fala plotek i fałszów, która niedawno jeszcze zatrzymywała polityczną i społeczną atmosferę Litwy. /C-33/P.

7/. R e z o l u c j a s t u d e n t ó w U n i w e r s y t e t u K o w i e ń s k i e g o w z w i ą z k u z e ś w i ę t e m a m r j i . Radjo Kowieńskie z 25.XI.1935 r.: Studenci Uniwersytetu Kowieńskiego na zebraniu z 23.XI.1935 r. w związku ze świętem armji przyjęli rezolucję, w której żądali: 1. by w uniwersytecie były wykładane obowiązujące wszystkich przedmioty wojskowe; 2. by studenci, którzy nie odbywali służby wojskowej byli szkoleni wojskowo; 3. by studentki były szkolone na siostry miłosierdzia; 3. by Fundusz Broni był popierany intensywniej. Powyższa rezolucja została wręczona senatowi. /C-29/2/.

8/. S p r a w a w y s t a w y M a ł e j L i t w y . Radjo Kowieńskie z 25.XI.1935 r. : Wystawa Małej Litwy została przeniesiona z Kowna do Kłajpedy, gdzie zostanie otwarta z dniem 1.XII. 1935 r. / C-17/6/.

9/. D z i a ł a l n o ś ć " F r o n t u N a r o d o - w e g o " . Prasa ryska z 28.XI.1935 r.: Jak podaje "Musu Krasztas" z 27.XI.r.b. działalność utworzonego niedawno "Fronu Narodowego" będzie skierowana ku walce z antysemityzmem na Litwie. /C-6/5/.

10/. N o w y r e d a k t o r n a c z e l n y " L i e t . Z i n i o s " . Prasa ryska z 28.XI.1935 r.: Wydawnictwo gazety "L. Zinios" zaproponowało b.prezydentowi Litwy K.Griniusowi stanowisko naczelnego redaktora pisma. Z dniem 1 stycznia 1936 r. K.Grinius przystąpi do spełniania swych nowych obowiązków. Obecny redaktor naczelny "L.Zinios" Kardelis będzie współredaktorem pisma./C-16/ P.

11/. S p r a w a s ą d o w a b r a c i P l e c z k a j t i s ó w . Prasa ryska z 28.XI.1935 r.: W tych dniach rozpoczęła się sprawa sądowa Wincentego i Justyna Plezkajtisów, krewnych znanego emigranta politycznego. Obaj bracia oskarżeni są o kolportaż antyrządowych proklamacyj w suwałskim powiecie. /C-4/5/.P.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

12/. N o w y D y r e k t o r j a t . Dnia 28 listopada r. b. Gubernator obszaru Kłajpedy mianował prezesa sejmiku kłajpedzkiego Augusta Baldzusa na stanowisko przewodniczącego Dyrektorjatu. Niezwłocznie potem Baldzus utworzył Dyrektorjat, do którego w charakterze członków weszli: wiceprzewodniczący sejmu Willy Betke, rolnik Szigaud i buchalter Ernest Surau. Poza Szigaudem, który nie należał do listy jedności, pozostali członkowie weszli do sejmu z powyższej listy. Szigaud był już wielokrotnie członkiem Dyrektorjatu - ostatnio w Dyrektorjacie Schreiberera.

